

Ale kommuns program för arbetet med nationella minoritetsfrågor

Antagen av kommunfullmäktige:	2022-10-17 §146
Ansvarig sektor:	Sektor kommunstyrelsen
Ikraftträdande:	2022-10-17
Giltighetstid:	Gäller tills vidare
Revideras:	Senast fyra år efter ikraftträdande
Diarienummer:	KS.2022.340
Ansvarig handläggare:	Kanslichef

Innehåll

Innehåll	2
1. Inledning och syfte.....	3
2. Minoritetslagen och annan lagstiftning	3
3. Mål.....	4
4. Inriktning för det minoritetspolitiska arbetet.....	4
4.1 Information om de nationella minoriteternas rättigheter.....	5
4.2 Finska, meänkieli och samiska i myndighetskontakter	5
4.3 Minoritetsspråk i äldreomsorgen	5
4.4 Inflytande och samråd	5
4.5 Språk och kultur	5
5. Revidering och uppföljning.....	5

1. Inledning och syfte

Sedan år 2000 har Sverige fem nationella minoriteter och dessa är följande: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Sverige har dessutom fem erkända nationella minoritetsspråk. Dessa är följande: jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli.

För att få status som en nationell minoritet måste minoriteten uppfylla följande kriterier som den svenska riksdagen har fastställt:

- Gruppen har en uttalad samhörighet, som går att urskilja från den övriga befolkningen.
- Gruppen har en religiös, språklig, traditionell eller kulturell särart som den inte delar med andra
- Gruppen har en uttalad vilja att behålla sin identitet.
- Gruppen har historiska eller långvariga band med Sverige.

Det övergripande målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge det nationella minoriteterna skydd, starka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så de hålls levande. Uppskattningsvis tillhör ungefär 10 procent av befolkningen i Sverige en nationell minoritet. En individs minoritetstillhörighet baseras på självidentifikationsprincipen. Det innebär att det är upp till varje individ att själv avgöra om hen anser sig tillhöra en nationell minoritet och det finns därigenom inget tvång för individen att ingå i en minoritet.

Sveriges fem nationella minoriteter har särskilda rättigheter i lagstiftningen som det offentliga därmed är skyldiga att uppfylla. Det här programmet beskriver mål och inriktning för det minoritetspolitiska arbetet i Ale kommun för att uppfylla lagens krav. Syftet med Ale kommuns program för arbetet med nationella minoritetsfrågor är att samla information om kommunens skyldigheter och minoriteters rättigheter tillsammans med mål och inriktning för det minoritetspolitiska arbetet i Ale kommun.

2. Minoritetslagen och annan lagstiftning

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (även kallad minoritetslagen) började gälla i Sverige januari 2010. Lagen beskriver vilka rättigheter som de nationella minoriteterna har i hela landet samt inom de speciella förvaltningsområden som finns för finska, meänkieli och samiska. Lagen reviderades i januari 2019 och innebar att de nationella minoriteternas rättigheter stärktes ytterligare. Samtliga kommuner och regioner är sedan revideringen av lagen skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Dessa ska på begäran kunna lämnas ut till Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget som har uppföljningsansvar för det minoritetspolitiska arbetet i kommunerna.

I minoritetslagen fastställs ett antal rättigheter för de nationella minoriteterna samt vad det offentliga ska göra för att garantera dessa rättigheter. Samtliga kommuner och andra myndigheter är skyldiga att informera minoriteterna om deras rättigheter. Dessutom är kommuner och andra myndigheter skyldiga att ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem, barn och ungas möjligheter till inflytande betonas särskilt.

Det allmänna ska i övrigt främja de nationella minoriteternas möjlighet att bevara och utveckla sin kultur, även här betonas barn och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kulturella identitet. En individ som tillhör den finska, tornedalska eller samiska minoriteten har rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid muntliga och skriftliga kontakter i kommunen ärenden i vilka den

enskilde är part eller ställföreträdande för part, om ärendet kan handläggas av personal som behärskar minoritetsspråket i fråga. Kommunen ska också verka för att ha personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i individers kontakter med kommunen. Kommunen ska erbjuda den som begär det, möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.

Utöver minoritetslagen finns ytterligare lagstiftning som reglerar de nationella minoriteternas rättigheter ytterligare.

I språklagen (2009:600) fastslås vilka de nationella minoritetsspråken är och att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja dessa.

I bibliotekslagen (2013:801) står att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna, exempelvis genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

I skollagen (2010:800) fastslås att elever som tillhör en nationell minoritet har rätt till modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk i grundskolan. För att erbjudas modersmålsundervisningen på gymnasiet krävs att eleven har goda kunskaper i språket.

I socialtjänstlagen (2001:453) står att kommunen ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskap i de nationella minoritetsspråken där detta behövs i omvårdnaden av äldre människor.

Utöver nationell lagstiftning, har Sverige ratificerat Europarådets ramkonvention till skydd för nationella minoriteter. Konventionen innehåller bestämmelser som garanterar nationella minoriteter en rad mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Här ingår exempelvis skydd från diskriminering och våld, mötes-, förenings-, yttrande-, tanke-, samvets- och religionsfrihet samt åsikts- och yttrandefrihet på det egna språket. De stater som har ratificerat konventionen åtar sig även att erkänna att de som tillhör en nationell minoritet har rätt att fritt och utan ingripande använda sitt minoritetsspråk privat och offentligt, i såväl tal som skrift.

3. Mål

Målet för programmet är att synliggöra de nationella minoriteternas rättigheter i kommunen och säkerställa att det finns kunskap och beredskap för att fullgöra kommunens skyldigheter utifrån lagstiftningens krav.

4. Inriktning för det minoritetspolitiska arbetet

Grunden för det minoritetspolitiska arbetet i Ale kommun utgår ifrån kommunens skyldigheter och de nationella minoriteternas rättigheter enligt gällande lagstiftning.

4.1 Information om de nationella minoriteternas rättigheter

I enlighet med minoritetslagen, så ska kommunen säkerställa att information om de nationella minoriteternas rättigheter finns tillgängligt på kommunens hemsida. Kommunledningsförvaltningen ansvarar för detta.

4.2 Finska, meänkieli och samiska i myndighetskontakter

I enlighet med minoritetslagen, ska kommunen erbjuda den som begär det möjlighet att använda finska, meänkieli respektive samiska vid muntliga och skriftliga kontakter i kommunens ärenden i vilka den enskilda är part eller ställföreträdare för part, om ärendet kan handläggas av personal som behärskar minoritetsspråket, i enlighet med minoritetslagen. Varje förvaltning ska verka för att information finns samlad i förvaltningen om personal med språkkunskaper i finska, meänkieli och samiska. Vid rekrytering inom kommunen ska språkkunskaper i finska, meänkieli och samiska ses som en merit.

4.3 Minoritetsspråk i äldreomsorgen

I enlighet med socialtjänstlagen, ska kommunen erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar minoritetsspråken, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper. Socialförvaltningen ska verka för att information finns om personalens samlade språkkunskaper. Vid rekrytering inom äldreomsorgen ska de sökandes språkkunskaper i minoritetsspråken ses som en merit.

4.4 Inflytande och samråd

I enlighet med minoritetslagen, ska nämnder och styrelser i kommunen ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt som möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor. Barns och ungas möjlighet till inflytande och samråd i frågor som rör dem ska särskilt främjas. Kommunledningsförvaltningen ansvarar för att samordna dessa samråd.

4.5 Språk och kultur

Elever inom grundskolan och grundsärskolan och som tillhör någon av de nationella minoriteterna, ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk i enlighet skollagen. Det är varje skolas rektor som ansvarar för att vårdnadshavare informeras om denna rättighet. Utbildningsförvaltningen ansvarar för att detta sker. De nationella minoriteternas kultur och språk ska integreras i kommunens ordinarie kulturverksamhet, exempelvis i bibliotekens utbud av litteratur och annan media. Kommunen ska tillhandahålla information till de nationella minoriteterna om möjligheten att bilda föreningar och söka de föreningsbidrag som kommunen erbjuder, exempelvis via kommunens hemsida. Kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar för detta.

5. Revidering och uppföljning

Kansliavdelningen ansvarar för att följa upp lagstiftningen inom det minoritetspolitiska området och vid behov revidera programmet.